

Nr 8.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats; given Stockholms slott den 26 november 1920.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Den av allmänt kyrkomöte år 1920 avlåtna skrivelse i ämnet bifogas.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Förslag

till

LAG

om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Häri genom förordnas, att 4 § i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats skall erhålla följande ändrade lydelse, samt att i samma lag skall efter 6 § införas en ny paragraf, 7 §, av nedan angiven lydelse:

4 §.

Gravplats skall — — — — skick.

Råder å gravplats — — — — kungörandet.

Ovan stadgad påföljd för försummelse att hålla gravplats i ordnat och värdigt skick skall icke inträda i det fall, att myndighet är för gravplatsens vård och underhåll ansvarig.

7 §.

Har myndighet mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse åtagit sig vård och underhåll av gravplats för alltid eller så länge gravplatsen utgör del av kyrkogård eller annan allmän begravningsplats, skola de medel, som för sådant ändamål erlagts, där ej annat föranledes av villkor, som må hava uppställts av den, vilken lämnat gottgörelsen, förvaltas såsom en särskild fond, vars avkastning skall användas endast för gravplatsens vård och underhåll; dock att myndighet, som iklätt sig skyldighet att ombesörja vård och underhåll av flera gravplatser, äger rätt att, där ej villkor, som nyss sagts, härför utgör hinder, till en gemensam fond sammanföra de medel, som myndigheten för gravplatsernas vård och underhåll emottagit, allenast därvid iakttages, att en noggrann och fullständig förteckning över gravplatserna föres.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1922. Vad i 7 § föreskrives skall gälla jämväl om medel, som för där angivet ändamål erlagts före lagens ikraftträdande.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 24 augusti 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Statsråden: NOTHIN,
SVENSSON,
HANSSON,
ÅKERMAN,
LINDER.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för ecklesiastikdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Åkerman riksdagens skrivelse den 10 mars 1916, nr 36, däri riksdagen hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida icke genom tillägg till förordningen om kyrkostämma samt om kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 eller genom annan lämplig åtgärd ökad trygghet må kunna vinnas för behörigt fullgörande av den underhållsskyldighet av gravplats, som kyrkogårdsförvaltning eller församling må hava åtagit sig, och anförde departementschefen:

»Enligt 4 § lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats skall gravplats av nyttjanderättshavaren hållas i ordnat och värdigt skick. Råder å gravplats grov vanvård och avhjälpes den ej inom ett år efter det upplåtaren förelagt nyttjanderättshavaren att sätta gravplatsen i stand, är nyttjanderätten förverkad. Föreläggandet skall innefatta erinran om den sålunda stadgade påföljden. Är nyttjanderättshavaren ej känd eller vet man ej, var han finnes, skall föreläggandet införas tre gånger såväl i allmänna tidningarna som i tidning inom orten; och räknas tiden för den föreskrivna påföljdens inträdande från det sista kungörandet.

*Lagen om
nyttjanderätt
till gravplats
4 §.*

1916 års riks-
dag.

I sin ovan omförmälda skrivelse har riksdagen anført, att vid granskningen av förslaget till nämnda lag om nyttjanderätt till gravplats uppmärksamheten fästats å de ingalunda sällsynta fall, där upplåtelse av gravplats förbundits med åtagande av den myndighet, som hade kyrkogården under sin vård, att mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse ombesörja gravens framtida underhåll. I sådana fall vore kyrkogårdsförvaltningen visserligen gentemot medkontrahenten eller annan, som från medkontrahenten härledde rätt till gravplatsen, i privaträttslig mening förbunden att fullgöra sitt åtagande härutinnan, men sedan ingen nyttjanderätts-havare i lagförslagets mening längre existerade, t. ex. om den ursprunglige nyttjanderättshavarens släkt utgått, funnes ej vidare någon rättsägare, som med laga verkan kunde tillhålla förvaltningen att uppfylla sina kontrakts-enliga förpliktelser. I dylikt fall torde hinder ej möta för kyrkogårds-förvaltningen att låta gravplatsen förfalla och därefter med stöd av bestämmelsen i lagförslagets 4 § genom meddelat föreläggande bereda sig rätt att fritt disponera över densamma.

Riksdagen funne väl en anordning, som kunde medföra följder av nyss antydd art, icke vara i allo tillfredsställande, men syntes skälig trygghet i berörda avseende kunna vinnas genom särskilda bestämmelser vid sidan av det föreliggande lagförslaget. Nödig kontroll över att kyrkogårdsförvaltning icke läte komma sig till last åtgärder, som ovan berörts, skulle kunna vinnas exempelvis genom att till förordningen om kyrkostämma samt om kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 gjordes ett tillägg av den huvudsakliga innebörd, att de för granskning av församlings-räkenskaper utsedda revisorer skulle erhålla kännedom om de fall, där församlingen åtagit sig underhållsskyldighet av gravar, och i samband härmed tillfälle att efterse, i vad mån nämnda skyldighet fullgjorts.

Inkomna
yttranden.

Efter remiss hava utlåtanden i ärendet inkommit från justitiekanslers-ämbetet, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser ävensom domkapitlen i riket, Stockholms stads konsistorium och hovkonsistoriet. Länsstyrelsen i Malmöhus län har inhämtat yttranden från samtliga kyrkostämmor och ordförande i kyrkostämmor inom länet samt bilagt dessa yttranden sitt utlåtande. Med en del av övriga inkomna utlåtanden hava överlämnats yttranden från kontraktsprostar, kyrkoherdar, kyrkoråd med flera myndigheter.

Flertalet av de i ärendet hörda myndigheter hava tillstyrkt eller icke haft något att erinra mot ett tillägg till kyrkostämmoförordningen av den

innebörd, riksdagen föreslagit. Yttranden av sådant innehåll hava avgivits av länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kalmar, Blekinge, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, domkapitlet i Uppsala, Linköping, Skara, Västerås, Lund, Göteborg, Karlstad och Härnösand, Stockholms stads konsistorium och hovkonsistorium ävensom av åtskilliga kyrkostämmor och kyrkostämmoordförande med flera.

Domkapitlet i Visby finner icke skäl att tillstyrka ändrad eller ytterligare lagstiftning i förevarande hänseende och åberopar ett yttrande av kontraktsprosten Sigge Jacobson, att det vore hart när otänkbart att ett kyrkoråd skulle kunna låta en gravplats först förfalla och sedan med stöd av 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats genom meddelat föreläggande bereda sig rätt till gravplatsen; domkapitlet i Strängnäs säger sig sakna tillräcklig kännedom för att kunna bedöma om lagstiftning är erforderlig; och domkapitlet i Växjö vill icke avstyrka den föreslagna kontrollen genom revisorer.

Länsstyrelsen i Kronobergs län är ej fullt övertygad om behovet av någon särskild åtgärd i det av riksdagen angivna syfte men säger sig vara ur stånd att för vinnande av detta syfte föreslå annan åtgärd än den riksdagen ifrågasatt.

I åtskilliga yttranden från kyrkostämmor och deras ordförande uttalas, att de av riksdagen ifrågasatta lagstiftningsåtgärder icke vore behövliga. I dessa yttranden framhålles, bland annat, att den i riksdagens skrivelse antagna situationen syntes något uppkonstruerad, att det vore otroligt att ett kyrkoråd skulle låta komma sig till last ett sådant förfarande, som riksdagen förutsätter, att emellertid redan nu tillräckliga garantier mot missbruk av antydd art funnes i föreskriften i kyrkolagens bestämmelser om visitationer av biskopar och kontraktsprostar. Av dessa yttranden framgår tillika, att flerstädes, där kyrkorådet för framtida underhåll av grav mottagit donationer, dessa protokollförts och beloppet redovisas i kyrkans räkenskaper, understundom särskilt för sig eller såsom fonder, och har det framhållits att revisorerna alltså redan nu erhöles kännedom om och granskade användningen av dessa donationer, såsom stående under kyrkorådets förvaltning.

I en del utlåtanden, varigenom det ifrågasatta tillägget till kyrkostämmoförordningen tillstyrkts, har tillika uttalats, att emot ett sådant tillägg vore så mycket mindre att erinra som tillägget innebure allenast ett lagfästande av det förfaringssätt, som redan flerstädes kommit till användning.

Domkapitlet i Luleå biträder ett av kontraktsprosten O. Nordenstam avgivet yttrande, däri åberopas stadgandet i § 2 punkt 9 kyrkostämmoförordningen, att till kyrkostämmas handläggning hör »ordnande och fördelning av begravningsplatser samt avgifter för dem», såsom stöd för att redan enligt nu gällande bestämmelser de för granskning av församlingsräkenskaper utsedda revisorer skulle vara pliktiga att kontrollera användningen av gravmedel, varom här är fråga. Därest gällande bestämmelser ej skulle anses betryggande anser Nordenstam ett tillägg lämpligast böra göras till 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats av innebörd att revisorerna skulle vara skyldiga att, där församling mot särskild avgift åtagit sig vård av gravplats, tillse det församlingens förpliktelser i detta fall fullgjordes.

En del myndigheter, som likaledes anse lämpligt att åtgärder vidtagas till förekommande av sådana missförhållanden, som riksdagen påvisat, anse emellertid för vinnande av nödig kontroll ej tillfyllest med enbart ett sådant tillägg till kyrkostämmoförordningen, som riksdagen tänkt sig. Sålunda förordar länsstyrelsen i Skaraborgs län tillika ett stadgande, enligt vilket det skulle åligga kyrkorådet att föra och tillhandahålla revisorerna förteckning över de gravplatser, vilkas underhåll kyrkogårdsförvaltning eller församling åtagit sig. Uttalande av enahanda innebörd göres även i utlåtanden av länsstyrelsen i Västerbottens län, magistraten i Norrköping, som anser att det i § 31 kyrkostämmoförordningen omförmälda register, som kyrkorådets ordförande skall hålla över kyrkorådets handlingar, kunde fullständigas med en dylik förteckning, länsstyrelsen i Älvsborgs län, som anser bestämmelserna om kontroll böra meddelas i särskild författning, samt av länsstyrelsen i Värmlands län, som anser det därjämte böra stadgas, att det skall tillkomma offentlig myndighet, närmast länsstyrelse, att vid anmälan om försummat underhåll giva föreläggande om skyldighetens fullgörande vid vite eller vid äventyr av ersättningsplikt för den försumlige. Länsstyrelsen i Kristianstads län anser likaledes, att den ifrågasatta bestämmelsen i kyrkostämmoförordningen bör åtföljas av föreskrift, att därest en av revisorerna gjord anmärkning om försummad underhållsskyldighet av församlingen lämnades utan tillbörligt avseende, det skulle åligga vederbörande kyrkoherde att anmäla förhållandet hos länsstyrelsen, som då hade att vidtaga den åtgärd, som för rättelse kunde vara erforderlig. I ett yttrande av kyrkoherden L. A. F. Delander uttalas, att i de fall, då rättsinnehavarens släkt utdött, revisorerna borde hava skyldighet att årligen efter revisionen till domkapitlet inkomma med uppgift, hur graven vårdats,

varefter domkapitlet hade att vidtaga erforderliga åtgärder. Länsstyrelsen i Örebro län förordar att, jämte det ifrågasatta tillägget till kyrkostämmoförordningen, bestämmelser borde meddelas om inrättande av särskild kommunal tillsynsmyndighet — kyrkogårdsnämnd — för kyrkogårdarna, vilken i fråga om handhavandet av de angelägenheter, som berörde kyrkogårdarna, skulle träda i kyrkorådets ställe.

I andra yttranden har ifrågasatts, huruvida för ernående av det syfte, som i riksdagens skrivelse angives, ett tillägg till kyrkostämmoförordningen av den innebörd, riksdagen tänkt sig, skulle vara en effektiv eller lämplig anordning. Länsstyrelsen i Hallands län anser sålunda, att den skyldighet, riksdagen ifrågasatt för revisorerna, innebure något för detta allmänna uppdrag främmande. Revisorerna hade nämligen förpliktelse att övervaka att församlingens intressen bleve tillgodosedda. Revisorerna kunde i varje fall ej framtvunga ifrågavarande underhållsskyldighet mot församlingen, om den åsidosattes, utan endast göra anmälan därom för församlingen. Länsstyrelsen i Södermanlands län åberopar ett yttrande av kontraktsprosten Gudmar Hogner, däri uttalas, att man knappast kunde beräkna, att revisorerna skulle företaga de ofta tidsödande och vid sidan av deras egentliga uppdrag — revision av kassaräkenskaperna — liggande åtgärden att på ort och ställe förvissa sig om hur gravar, varom här är fråga, vårdas och underhållas. Styrelsen för Göteborgs stads allmänna begravningsplatser, vars yttrande länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län åberopar, framhåller att revisorerna torde sakna tillfälle att särskilt under sommarmånaderna tillräckligt ofta utöva kontroll, i synnerhet i de större städerna. Länsstyrelsen i Östergötlands län anser, att då frågan innebure ett tillvaratagande av enskild rätt mot vederbörande församling det vore mindre lämpligt att överlåta tillsynen å församlingens revisorer. I flera yttranden från kyrkostämmor erinras, att församlingen själv valde revisorerna, liksom kyrkorådet; genom revisorerna bleve det alltså endast en kontroll genom eget organ, som icke bleve effektiv. Om så skulle bli, erfordrades revisorer med ämbetsmannaansvar.

I de flesta av sist omförmälda och jämväl i andra yttranden har sålunda angivits andra utvägar för lösande av ifrågavarande spörsmål.

Länsstyrelsen i Hallands län förordar den bestämmelse, att om en församling icke använde för gravs underhåll avsett kapital på sätt församlingen åtagit sig och någon rättsägare ej funnes, som kunde framtvunga åtagandets fullgörande, kapitalet skulle frångå församlingen, betraktas såsom danaarv och tillfalla staten. Om det allmänna hade intresse av att

graven fortfarande vårdades skulle dock församling, på talan av kronans ombud i orten, kunna tillhållas att fullgöra vårdnadsplikten.

I det av länsstyrelsen i Södermanlands län åberopade, av kontraktsprosten Hogner avfattade yttrandet uttalas, att målet lättast, naturligast och mest effektivt skulle nås, om biskopar och kontraktsprostar, vilka redan enligt gällande föreskrift hade skyldighet att vid de regelbundet återkommande biskops- och prostvisitationerna tillse, hur kyrkogårdarne i allmänhet vårdades, genom uttrycklig bestämmelse ålades att dels på förhand infordra uppgift huruvida i vederbörande församlingar åtagande att underhålla gravfunnes dels ock sedan vid visitationen å ort och ställe undersöka förhållandena.

Domkapitlet i Växjö anser, att en mera betryggande kontroll än genom revisorer skulle kunna vinnas, om föreskrift meddelades om skyldighet för visitorator att i sammanhang med honom åliggande granskning av kyrkoförsamlings kassor och fonder tillse, huruvida meddelade föreskrifter i avseende å vård av gravplats av vederbörande iakttoges.

Länsstyrelsen i Gottlands län anser likaledes, att hithörande förhållanden borde göras till föremål för granskning vid kyrkliga visitationer. Om därvid eller annorledes försummelse bleve konstaterad, syntes administrativ myndighet böra tillerkännas rätt att föreskriva nödig rättelse.

Magistraten i Norrköping förordar, att biskoparna vid visitationer skulle tillse att underhållsskyldigheten behörigen fullgjordes.

Länsstyrelsen i Östergötlands län håller före, att effektiv kontroll skulle vinnas, om avskrift av avtal rörande underhållsskyldigheten överlämnades i stad till magistrat samt på landet till länsstyrelse, vilka skulle hava att över avtalen föra förteckning samt därefter själva eller genom underlydande organ vaka över underhållsskyldighetens behöriga fullgörande.

Enligt länsstyrelsen i Jönköpings län böra för vinnande av det syfte, som i riksdagens skrivelse anges, erforderliga bestämmelser intagas antingen i lag om fromma stiftelser eller i lagen om nyttjanderätt till gravplats. — Samma mening uttalar magistraten i Linköping.

Domkapitlet i Strängnäs anser, därest kontroll befinnes erforderlig, att granskningsuppdraget bör lämnas åt en på kyrkostämman för ändamålet särskilt utsedd person. — I ett yttrande av kyrkoherden A. Flentzberg föreslås utseende av särskilda kyrkogårdsvårdar eller att i kyrkovårdarnes uppdrag skulle ingå att hava ansvar för här avhandlade gravars omvårdnad. I en särskild förteckning skulle de för varje år göra anteckning om att de fullgjort sitt uppdrag såsom kyrkogårdsvårdar.

Domkapitlet i Visby håller före att, i händelse ändring i eller tillägg till kyrkostämmoförordningen skulle anses böra komma till stånd, sådant hellre bör ske i fråga om kyrkorådets åligganden (§ 22) än i form av en instruktion för revisorerna, för vilken lämplig anknytningspunkt näppeligen förefinnes i författningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län erinrar till en början om att donationer, förbundna med åtagande att för all framtid ombesörja gravs underhåll, förekomme, enligt vilka underhållsskyldigheten påvilade annan än den myndighet, som hade kyrkogården i sin vård, såsom kommunalnämnd, magistrat, drätselkammare med flera, samt anför vidare, bland annat: Att underhållsskyldigheten medvetet åsidosattes torde vara ytterst sällsynt. Däremot kunde den under tidernas lopp lätt råka i glömska därigenom att urkunden förkomme och tillika den mot underhållsskyldigheten svarande gottgörelsen ej bokfördes såsom särskild fond utan finge ingå i räkenskaperna såsom en vanlig inkomstpost. En allmän föreskrift borde meddelas, att dylik gottgörelse redovisades som en särskild fond, till vilken den torde vara hänförlig. Med en sådan anordning skulle fonden falla under de kommunala revisorernas granskningsplikt samt denna granskning jämväl omfatta tillsynen över att fonden användes för sitt ändamål och således tillika gravstället, som den avsåge, behörigen underhölles. Beträffande fonder av ifrågavarande slag, vilka omhänderhades av kyrklig myndighet, tillkomme såsom ytterligare säkerhet för fullgörande av åtagen underhållsplikt den granskningsplikt, som vid biskops- och prostvisitationer åläge visitator. Tillika borde göras ett tillägg till lagen om nyttjanderätt till gravplats av den innebörd, att vad i 4 § 2 stycket stadgades ej skulle äga tillämpning beträffande gravplats, som myndighet åtagit sig att mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse underhålla.

Överståthållarämbetet åberopar i ärendet ett av kyrkogårdsnämnden i Stockholm avgivet yttrande, däri anföres, bland annat: På grund av förordningen om kyrkogårdsnämnd i Stockholm den 29 april 1886 vårdade och förvaltade nämnden de Stockholms kommun tillhöriga kyrkogårdarna. De territoriella församlingarnas kyrkogårdar förvaltades däremot av kyrkoråden. Nämnden åtog sig mot ersättning s. k. framtida underhåll av grav. Över sådana åtaganden fördes särskild förteckning. De för nämnda vård inlutna medel sammanfördes till en särskild fond, den s. k. gravunderhållsfonden, av vars avkastning de årliga utgifterna för ifrågavarande gravars vård och underhåll bestredes. Fondens räkenskaper granskades årligen i likhet med nämndens övriga räkenskaper av fyra revisorer, som

enligt praxis jämväl plägade genom besök å begravningsplatserna förskaffa sig kännedom om det sätt, varpå nämnden vårdade desamma. Beträffande Stockholm förefunnes alltså full garanti för att nämndens åtaganden av framtida underhåll av grav ej kunde åsidosättas. Då emellertid betryggande garanti i ifrågavarande avseende i allmänhet saknades, syntes lämpligt att föreskrift utfärdades därom, att medel, som till myndighet inbetalades för framtida underhåll av grav, skulle bokföras såsom särskild fond samt dennas räkenskaper och förvaltning granskas av de för resp. myndighets förvaltning utsedda revisorer. Tillika borde dels ett tillägg göras till lagen om nyttjanderätt till gravplats av innebörd att grav, som övertagits till framtida underhåll av myndighet, som upplåtit densamma, ej skulle vara förverkad på grund av vanvård av graven dels ock bestämmelse meddelas att underlåtenhet av myndighet att vårda grav, vars vård samma myndighet åtagit sig, må av länsstyrelse beivras.

Justitiekanslersämbetet framhåller till en början att, därest upplåtelse av gravplats förbundits med åtagande av den myndighet, som hade kyrkogården under sin vård, att mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse ombesörja gravens framtida underhåll, kyrkogårdsförvaltningen icke torde vara berättigad att på grund därav, att gravens underhåll av kyrkogårdsförvaltningen åsidosattes, utfärda föreläggande för nyttjanderättshavaren att sätta gravplatsen i stånd och följaktligen i detta fall något förverkande av nyttjanderätten enligt 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats icke kunde ifrågakomma. Emellertid kunde under tidernas lopp avtal om underhållsskyldigheten lätt råka i glömska och av sådan anledning gravplatsen få förfalla. Åtgärder för att förekomma sådant vore påkallade liksom i de fall, då genom gåva eller testamente egendom tillfallit församling eller kyrkogårdsförvaltning mot skyldighet att underhålla viss gravplats. För det avsedda ändamålets vinnande syntes tillräckligt att i lagen om nyttjanderätt till gravplats eller särskild författning intoges föreskrift därom att dylik egendom skulle, såvida icke innehållet i testamentet, gåvohandlingen eller avtalet till annat föranledde, förvaltas såsom särskild fond, vars avkastning finge användas allenast till gravplatsens underhåll och i den mån avkastningen ej därtill behövde tagas i anspråk skulle läggas till fondens kapital eller användas till annat av Kungl. Maj:t godkänt ändamål. Dock skulle församling eller kyrkogårdsförvaltning, vilken iklätt sig skyldighet att underhålla flera gravplatser, äga rätt att till en gemensam fond sammanföra egendom, som församlingen eller kyrkogårdsförvaltningen för sådant ändamål emottagit, allenast därvid iakttoges, att nog-

grann och fullständig förteckning över de ifrågavarande gravplatserna fördes. Ett stadgande av dylik innebörd skulle utan vidare medföra att icke endast revisorer utan även visitationsförrättare och annan offentlig myndighet skulle beredas tillfälle att få kännedom om den församlingen eller kyrkogårdsförvaltningen åliggande underhållsskyldigheten och därigenom även möjlighet att efterse, huru denna skyldighet fullgjordes.

Såsom av redogörelsen för innehållet i de inkomna yttrandena i ärendet framgår, har i det vida övervägande antalet av dessa tillstyrkts vidtagande av lagstiftningsåtgärder i det syfte, som i riksdagens skrivelse angives. Även jag anser, att dylika åtgärder böra vidtagas till vinnande av nödig kontroll därå att, då kyrkogårdsförvaltning eller annan myndighet åtagit sig att ombesörja vård och underhåll av gravplats, sådant åtagande varder behörigen fullgjort.

*Departement-
schefen.*

I riksdagens skrivelse har uttalats, att, då kyrkogårdsförvaltning mot gottgörelse åtagit sig framtida underhåll av gravplats, kyrkogårdsförvaltningen visserligen vore gentemot medkontrahenten eller annan, som från medkontrahenten härledde rätt till gravplatsen, i privaträttslig mening förbunden att fullgöra sitt åtagande härutinnan, men sedan ingen nyttjanderätts-havare i lagens mening längre existerade, t. ex. om den ursprunglige nyttjanderättshavarens släkt utgått, funnes ej vidare någon rättsägare, som med laga verkan kunde tillhålla förvaltningen att uppfylla sina kontrakt-enliga förpliktelser. I dylikt fall torde hinder ej möta för kyrkogårdsförvaltningen att låta gravplatsen förfalla och därefter med stöd av bestämmelsen i 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats genom meddelat föreläggande bereda sig rätt att disponera över densamma. I några av de inkomna yttrandena har häremot gjorts gällande att, då upplåtelse av gravplats förbundits med åtagande av den myndighet, som hade kyrkogården under sin vård, att mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse ombesörja gravens framtida underhåll, kyrkogårdsförvaltningen icke skulle vara berättigad att på grund därav, att gravens underhåll av kyrkogårdsförvaltningen åsidosattes, utfärda föreläggande för nyttjanderättshavaren att sätta gravplatsen i stånd och följaktligen i detta fall något förverkande av nyttjanderätten enligt 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats icke kunde ifrågakomma. Jag skall icke inlåta mig på frågan, vilkendera tolkningen, som är den riktiga. Att kyrkogårdsförvaltning, då den själv eller annan myndighet är pliktig underhålla gravplats, icke bör vara berättigad att i anledning av försummat underhåll meddela föreläggande som förut sagts och

därefter, i händelse föreläggandet ej fullgöres, bereda sig rätt till gravplatsen, synes mig uppenbart, och bör enligt min mening lagen givas sådan avfattning, att någon tvekan om dess innebörd i sådant hänseende icke föreligger. För vinnande av detta syfte synes i främsta rummet böra ifrågakomma ett tillägg till nyssnämnda 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats av den innebörd att den där stadgade påföljd för försummelse att hålla gravplats i ordnat och värdigt skick icke skall inträda i det fall, att myndighet är för gravplatsens vård och underhåll ansvarig. Att riksdagen icke redan vid antagandet av berörda lag införde ett dylikt stadgande torde hava berott därpå, att kyrkomötet då redan antagit det för riksdagen framlagda lagförslaget och riksdagen icke ville allenast i den delen av lagförslaget fatta ett från kyrkomötet skiljaktigt beslut, utan i stället i sin skrivelse ifrågasatte särskilda bestämmelser vid sidan av det då föreliggande lagförslaget, exempelvis ett tillägg till kyrkostämmoförordningen av den innebörd, som i riksdagsskrivelsen angives.

Det av mig nu föreslagna tillägget avser icke endast myndighet, som har kyrkogård under sin förvaltning, utan jämväl annan myndighet, såsom kommunalnämnd, magistrat, drätselkammare, som kan hava förpliktelse att vårda och underhålla gravplats; och inrymmes därunder jämväl det fall, att underhållsskyldigheten omfattar endast vissa år, såsom understundom plägar förekomma, så i Stockholm, där kyrkogårdsnämnden mot viss gottgörelse, erlagd på en gång, åtager sig underhåll jämväl under viss tid, högst 50 år. Att även i sådant fall den i 4 § stadgade påföljd för försummat underhåll av gravplatsen icke bör äga rum torde ej tarva närmare motivering.

Emellertid torde för ernående av det syfte, som i riksdagens skrivelse angives, icke vara tillfyllest med enbart ett sådant tillägg till 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats, som jag nu föreslagit. Ett dylikt tillägg gör det visserligen omöjligt för vederbörande myndighet att försumma fullgörandet av underhållningsskyldigheten i syfte att komma i besittning av gravplatsen, men kunna fall för visso även förekomma, då underhållsskyldigheten kan tänkas bliva åsidosatt utan avsikt hos vederbörande att driva saken till ett förverkande av nyttjanderätten.

För vinnande av en önskvärd och effektiv kontroll över att medel, avsedda till underhåll av grav, behörigen användas för ändamålet torde alltså, utöver det föreslagna tillägget till 4 § lagen om nyttjanderätt till gravplats, särskilda föreskrifter vara erforderliga i fråga om dessa medels bokföring och redovisning. I sin skrivelse har riksdagen uttalat, att nö-

dig kontroll över att kyrkogårdsförvaltning icke låte komma sig till last åtgärder, som i skrivelsen berörts, skulle kunna vinnas exempelvis genom att till kyrkostämmoförordningen gjordes ett tillägg av den huvudsakliga innebörd, att de för granskning av församlingsräkenskaper utsedda revisorer skulle erhålla kännedom om de fall, där församlingen åtagit sig underhållsskyldighet av gravar, och i samband härmed tillfälle att efterse i vad mån nämnda skyldighet fullgjorts. En anordning, varigenom användningen av ifrågavarande medel bringas under vederbörande revisorers granskningsplikt, såsom riksdagen även tänkt sig, anser jag lämplig. Att en granskning i nämnda avseende och, där så skulle finnas behöfligt, en i samband med revisionen verkställd eftersyn å underhållsskyldighetens fullgörande skulle innebära något för revisorernas allmänna uppdrag främmande, eller ett tillvaratagande av enskild rätt mot vederbörande församling, och revisorerna därför ej böra befatta sig därmed kan jag näppeligen finna. Att kyrkogård och begravningsplats hållas i vårdat skick är givetvis i hela församlingens intresse och att härvid de enskilda gravarnas underhållande är av största betydelse torde knappast behöva påpekas.

Att meddela den föreskrift, som för angivna syfte erfordras, såsom ett tillägg till kyrkostämmoförordningen, då närmast i form av en instruktion för revisorerna vad de i detta speciella fall hava att iakttaga, torde icke vara möjligt, då här kan bli fråga även om andra revisorer än som utses enligt kyrkostämmoförordningen, nämligen i de fall, då gravmedlen förvaltas av annan myndighet än som i nämnda förordning avses. I kyrkostämmoförordningen saknas ock lämplig anknytningspunkt för ett dylikt tillägg. Stadgandet bör erhålla större räckvidd än som skulle kunna givas åt ett dylikt tillägg och bör lämpligen innehålla föreskrift om sättet, varpå gravmedlen skola förvaltas. Härutinnan ansluter jag mig till en mening, som i några av de inkomna yttrandena framförts, nämligen att medlen skola förvaltas såsom särskild fond. Detta sätt för medlens bokföring och redovisning användes redan nu på en del håll. Understundom brukar, såsom i en del yttranden framhålles, medlen redovisas endast såsom poster i övriga räkenskaper, som vederbörande myndighet har att föra, i vilket fall de ju även falla under vederbörande revisorers granskning. Sammanblandningen med övriga räkenskaper torde emellertid i avsevärd grad försvåra granskningen av medlens användning, och i många fall torde räkenskaperna icke lämna någon upplysning om storleken av det för ifrågavarande ändamål inbetalda kapital. Genom ett stadgande att medlen skola förvaltas såsom särskild fond vinnes däremot överskådlighet och reda i bok-

föring och redovisning av desamma. Och genom ett stadgande av denna innebörd icke blott bringas medlens förvaltning under vederbörande revisorers granskning utan även visitationsförrättare och annan offentlig myndighet beredes tillfälle att lätt få kännedom om den underhållsskyldighet i förevarande hänseende, som må åvila myndighet, och därigenom även möjlighet att efterse, huru skyldigheten fullgöres.

Att ifrågavarande bestämmelse icke kan eller bör inrymmas såsom ett tillägg till kyrkostämmoförordningen har redan förut påpekats. Den naturliga platsen för en dylik bestämmelse synes däremot vara i lagen om nyttjanderätt till gravplats, och torde den lämpligen kunna inrymmas i 2 § nämnda lag, som nu innehåller allenast det stadgande att avtal, varigenom upplåtes nyttjanderätt till gravplats, skall upprättas skriftligen.

I de fall, då myndighet iklätt sig skyldighet att underhålla flera gravplatser, torde myndigheten böra äga rätt att sammanföra för underhållet mottagna medel till en gemensam fond, vars avkastning användes för gemensamt underhåll av de gravar, som med fonden avses. För vinande av nödig trygghet att i detta fall icke någon gravs underhåll förbises torde böra stadgas, att myndigheten skall vara skyldig att över de ifrågavarande gravplatserna föra noggrann och fullständig förteckning.

Det synes icke erforderligt, att nu berörda föreskrifter givas tillämplighet i andra fall än då myndighet är pliktig underhålla gravplats för all framtid eller så länge gravplatsen utgör del av kyrkogård eller annan allmän begravningsplats.

I enlighet med de grunder, som jag sålunda angivit, har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta ett förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter ifrågavarande lagförslag, som var av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över förslaget.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.

Bilaga.

Förslag

till

LAG

**om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ i lagen den 24 mars 1916
om nyttjanderätt till gravplats.**

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Avtal, varigenom — — — — skriftligen.

Har myndighet mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse åtagit sig vård och underhåll av gravplats för alltid eller så länge gravplatsen utgör del av kyrkogård eller annan allmän begravningsplats, skola de medel, som för sådant ändamål erlagts, där ej annat föranledes av villkor, som må hava uppställts av den, vilken lämnat gottgörelsen, förvaltas såsom en särskild fond, vars avkastning skall användas endast för gravplatsens vård och underhåll, dock att myndighet, som iklätt sig skyldighet att ombesörja vård och underhåll av flera gravplatser, äger rätt att, där ej villkor, som nyss sagts, härför utgöra hinder, till en gemensam fond sammanföra de medel, som myndigheten för gravplatsernas vård och underhåll emottagit, allenast därvid iakttages, att en noggrann och fullständig förteckning över gravplatserna föres.

4 §.

Gravplats skall — — — — skick.

Råder å gravplats — — — — kungörandet.

Ovan stadgad påföljd för försummelse att hålla gravplats i ordnat och värdigt skick skall icke inträda i det fall, att myndighet är för gravplatsens vård och underhåll ansvarig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1922. Vad i 2 § andra stycket föreskrives skall gälla jämväl om medel, som för där angivet ändamål erlagts före lagens ikraftträdande.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den
19 oktober 1920.*

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF,
Regeringsrådet ERNBERG,
Justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 augusti 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmåler, inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats. Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av förordnade revisionssekreteraren Styrbjörn Dahlqvist.

Förslaget föranledde följande yttranden.

2 §.

Justitierådet Berglöf, regeringsrådet Ernberg och justitierådet Molin:

Behövligheten av bestämmelser i det syfte, som med det föreslagna tillägget till förevarande paragraf avses, synes genom den förebragta utredningen vara till fullo ådagalagd. Erinras kan väl, att ifrågavarande bestämmelser, vilka icke direkt hänföra sig till de ämnen, som avhandlas i nu förevarande, i den för kyrkolag stadgade ordning tillkomna lag, strängt taget lämpligare borde behandlas i annat sammanhang, vid en eventuell lagstiftning angående stiftelser och donationer i allmänhet. Men då behovet av reglerande föreskrifter i nu ifrågavarande hänseende synes särskilt fram-

trädande och desamma icke kunna anses vara för lagens bestämmelser i övrigt helt främmande, torde dock något avgörande hinder icke böra möta mot inordnande av dylika föreskrifter i lagen. Den plats, desamma enligt förslaget skulle erhålla, synes dock mindre lyckligt vald. Lämpligare torde vara att inrymma dem i en särskild paragraf efter de övriga bestämmelserna i lagen.

Justitierådet Appelberg:

I fråga om behövligheten av de föreslagna bestämmelserna är jag ense med lagrådets övriga ledamöter. Jag anser emellertid det vara principiellt olämpligt att i lagen om nyttjanderätt till gravplats upptaga ifrågavarande förvaltningsrättsliga föreskrifter. Då upptagandet i samma lag av dessa föreskrifter, som enligt min mening icke äro av beskaffenhet att böra föreläggas kyrkomötet, skulle medföra att man nödgades underkasta frågan i denna del kyrkomötets prövning, finner jag, särskilt om, på sätt jag beträffande 4 § ämnar hemställa, förslag om ändring av denna paragraf icke framlägges, även de praktiska hänsynen tala för att bestämmelserna icke upptagas i nämnda lag. Det lämpligaste synes vara att införa bestämmelserna tillsvidare i särskild författning.

4 §.

Regeringsrådet Ernberg samt justitieråden Molin och Appelberg:

Det huvudsakliga syftet med det föreslagna tillägget till denna paragraf är att förebygga en sådan tolkning av de i paragrafens andra stycke innefattade bestämmelser, att myndighet, som har att förvalta kyrkogård eller annan allmän begravningsplats och vilken det enligt åtagande åligger att underhålla viss gravplats, skulle kunna låta gravplatsen förfalla samt, efter det föreläggande jämlikt sagda bestämmelser skett, under åberopande av den inträffade vanvården äga återtaga gravplatsen. En dylik tolkning kan icke anses riktig. Att den, som själv är vållande till att en åtgärd underlåts, icke kan på samma underlåtenhet grunda rätt gent emot annan är en regel, som otvivelaktigt äger allmängiltighet. Ändring av den nuvarande lydelsen av paragrafen i syfte att förebygga en tolkning i nämnda riktning synes därför vara obehövlig.

Det föreslagna tillägget avser emellertid även det fall att underhåll av gravplats åligger annan myndighet än den, som förvaltar begravningsplatsen, och innebär i detta avseende att icke heller för sådan händelse

föreläggande med påföljd, som ovan nämnts, må meddelas. Tillräckliga skäl att därutinnan göra åtskillnad mellan det fall, då gravplats underhålles av dylik myndighet, och det, då underhållet besörjes av enskild person, synas emellertid icke föreligga. Stadgandet skulle säkerligen icke heller bliva av nämnvärd praktisk betydelse i nu berörda hänseende.

På grund av vad sålunda anförts hemställas, att den föreslagna tilläggsbestämmelsen måtte utgå ur förslaget.

Justitierådet Berglöf:

Att myndighet ej bör på sin egen försumlighet i åtaget underhåll av gravplats kunna grunda rätt att anse nyttjanderätten förverkad, torde vara uppenbart. En motsatt uppfattning har emellertid visat sig kunna uppstå. Och för de om än antagligen sällsynta undantagsfall, då underhållsskyldigheten och förvaltningen ej äro förenade hos samma myndighet, kan det föreslagna tillägget till 4 § hava ett visst berättigande. Med hänsyn härtill har jag för min del ej velat motsätta mig att nämnda tillägg inflyter i lagtexten.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 19 oktober 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: THORSSON,
                  OLSSON,
                  SANDLER,
                  NOTHIN,
                  NILSSON,
                  ERIKSON,
                  SVENSSON,
                  HANSSON,
                  ÅKERMAN,
                  LINDER.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Åkerman anmälde, efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet, lagrådets innevarande dag avgivna utlåtande över det genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 sistlidne augusti till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll yttrade departementschefen:

»Med anledning av erinran inom lagrådet har tillägget till 2 § upptagits under en särskild paragraf, 7 §, efter de övriga bestämmelserna i lagen; och hava i samband härmed vidtagits ett par jämkningar av formell natur.

Beträffande den föreslagna tilläggsbestämmelsen till 4 § hava tre av lagrådets ledamöter hemställt, att densamma måtte ur förslaget utgå, var-
emot en ledamot av lagrådet ej velat motsätta sig att tillägget inflyter i
lagtexten. Enligt förstnämnda ledamöters mening skulle i det fall, då
myndighet, som hade att förvalta kyrkogård eller annan allmän begravn-
ningsplats, åtagit sig att underhålla viss gravplats, de i förevarande para-
grafs andra stycke innefattade bestämmelser icke kunna givas sådan tolk-
ning, att myndigheten skulle kunna låta gravplatsen förfalla samt, sedan
föreläggande jämlikt sagda bestämmelser skett, under åberopande av den
inträffade vanvården återtaga gravplatsen. Utredningen i ärendet ådagalägger
emellertid med all tydlighet, att en sådan tolkning av berörda bestämmelser,
som nämnda ledamöter av lagrådet ansett icke vara riktig, kunnat uppstå.
Jag anser därför ifrågavarande tillägg, som avser att förebygga en oriktig
tolkning av nämnda bestämmelser, lämpligen böra införas i lagen.

Men tillägget omfattar jämväl det fall, att annan myndighet än den,
som har kyrkogården eller begravningsplatsen under sin förvaltning, är för
gravplatsens vård och underhåll ansvarig, i vilket fall alltså ej heller före-
läggande med påföljd, att, om föreläggandet ej fullgöres, nyttjanderätten
skall vara förverkad, må meddelas. Enligt den mening, som av flertalet
ledamöter inom lagrådet uttalats, syntes tillräckliga skäl att därutinnan
göra åtskillnad mellan det fall, då gravplats underhölles av annan myn-
dighet än den, som förvaltade kyrkogården eller begravningsplatsen, och
det, då underhållet besörjdes av enskild person, icke föreligga. För min
del anser jag emellertid, att det föreligger en rätt så väsentlig skillnad
mellan det fall, då enskild person fått sig anförtrött att ombesörja grav-
underhållet, och det, då myndighet åtagit sig detsamma, vare sig denna
myndighet är den, som har kyrkogården eller begravningsplatsen under
sin förvaltning, eller annan myndighet. Syftet med att gravunderhållet
anförtros åt myndighet är just att vinna större trygghet för underhål-
lets framtida fullgörande än om underhållet antvards åt enskild person.
Lika litet som myndighet, som själv har kyrkogård eller begravnings-
plats under sin förvaltning, bör på sin egen försumlighet i fråga om under-
håll av gravplats, som åligger myndigheten, kunna grunda talan om nytt-
janderättens förverkande, lika litet bör alltså den nämnda myndigheten kunna
grunda dylik talan på annan myndighets försumlighet. Den enskildes nytt-
janderätt till gravplatsen bör i båda fallen vara lika skyddad. Och även om
de fall, då underhållsskyldigheten av gravplats åligger annan myndighet
än den, som har kyrkogården eller begravningsplatsen under sin förvalt-

ning, icke torde vara så ofta förekommande, anser jag dock det föreslagna tillägget till 4 § böra upptagas i lagen jämväl med hänsyn till dessa fall.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter enligt nu angivna grunder avfattat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats samt hemställde att, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, kyrkomötets yttrande måtte inhämtas, huruvida kyrkomötet godkänner ifrågavarande förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till kyrkomötet avlåtas skrivelse av den lydelse bil. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.

Bilaga.

*Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet med förslag till lag om
ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om
nyttjanderätt till gravplats; given Stockholms slott den
19 oktober 1920.*

Under åberopande av bifogade i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

GUSTAF.

A. Åkerman.

Förslag

till

L A G

om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916
om nyttjanderätt till gravplats.

Härigenom förordnas, att 4 § i lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats skall erhålla följande ändrade lydelse, samt att i samma lag skall efter 6 § införas en ny paragraf, 7 §, av nedan angiven lydelse:

4 §.

Gravplats skall — — — skick.

Råder å gravplats — — — kungörandet.

Ovan stadgad påföljd för försummelse att hålla gravplats i ordnat och värdigt skick skall icke inträda i det fall, att myndighet är för gravplatsens vård och underhåll ansvarig.

7 §.

Har myndighet mot viss, en gång för alla erlagd gottgörelse åtagit sig vård och underhåll av gravplats för alltid eller så länge gravplatsen utgör del av kyrkogård eller annan allmän begravningsplats, skola de medel, som för sådant ändamål erlagts, där ej annat föranledes av villkor, som må hava uppställts av den, vilken lämnat gottgörelsen, förvaltas såsom en särskild fond, vars avkastning skall användas endast för gravplatsens vård och underhåll; dock att myndighet, som iklätt sig skyldighet att ombesörja vård och underhåll av flera gravplatser, äger rätt att, där ej villkor, som nyss sagts, härför utgör hinder, till en gemensam fond sammanföra de medel, som myndigheten för gravplatsernas vård och underhåll emottagit, allenast därvid iakttages, att en noggrann och fullständig förteckning över gravplatserna föres.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1922. Vad i 7 § föreskrives skall gälla jämväl om medel, som för där angivet ändamål erlagts före lagens ikraftträdande.

Till Konungen.

I skrivelse den 10 mars 1916 har riksdagen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida icke genom tillägg till förordningen om kyrkostämma samt om kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 eller genom annan lämplig åtgärd ökad trygghet må kunna vinnas för behörigt fullgörande av den underhållsskyldighet av gravplats, som kyrkogårdsförvaltning eller församling må hava åtagit sig.

Efter det lagrådet avgivit utlåtande över ett inom justitiedepartementet i anledning av nämnda skrivelse upprättat lagförslag, har Eders Kungl. Maj:t i skrivelse den 19 oktober 1920, nr 16, förklarat sig vilja, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner ett vid skrivelsen fogat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Med anledning härav får kyrkomötet, som icke funnit något att erinra mot nämnda förslag, i underdånighet anmäla, att förevarande lagförslag av kyrkomötet godkänts.

Underdånigst:

*Nathan Söderblom.**A. v. Krusenstjerna.*

Stockholm den 16 november 1920.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

(Kyrkolagsutskottets betänkande nr 22.)

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 26 november 1920.*

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY,
ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anmälde efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet kyrkomötets skrivelse den 16 november 1920, nr 17, däri kyrkomötet — sedan Kungl. Maj:t genom skrivelse den 19 oktober 1920 förelagt kyrkomötet ett vid skrivelsen fogat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1916 (nr 94) om nyttjanderätt till gravplats — tillkännagivit, att lagförslaget av kyrkomötet godkänts; och hemställde föredraganden, att lagförslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.